

ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งและการคำนวณคะแนนเสียง

แบบจัดสรรปันส่วนผสม¹

พงศ์พิสิษฐ์ ดิเรกวัฒนกุล²

จากการศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งและการคำนวณคะแนนเสียงแบบจัดสรรปันส่วนผสม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี หลักการและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งและการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้ผู้ศึกษาทราบได้ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ประเทศไทยใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม ที่มีชื่อเรียกว่า ระบบจัดสรรปันส่วนผสม หรือที่มีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า Mixed Member Apportionment หรือ MMA ซึ่งเป็นการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว เลือกทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตการเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยนำคะแนนเสียงของแต่ละพรรคการเมืองมาคำนวณหาสัดส่วนคะแนนเสียง เพื่อแปลงผลออกมาเป็นสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีได้ในสภา ซึ่งจากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว ทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งและระบบการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งตามระบบจัดสรรปันส่วนผสมอยู่หลายประการด้วยกัน ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบใช้บัตรเลือกตั้ง เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 84 วรรคสอง กำหนดว่า คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีอื่นก็ได้ หากการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกกว่าการออกเสียงลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่าและวิธีการนั้นเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ และในวรรคสาม กำหนดว่า การออกเสียงลงคะแนนตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อพิจารณาถึงระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ก็ทำให้เห็นว่ารูปแบบวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 กำหนดให้กระทำได้แต่โดยวิธีใช้บัตรเลือกตั้งเท่านั้น แต่เนื่องจากใน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งและการคำนวณคะแนนเสียงแบบจัดสรรปันส่วนผสม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัฒนะ เรือนใจดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รถทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.ปวีรพร เลิศธรรมเทวี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมาย) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 28 ที่ผ่านมา เกิดปัญหาเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้ง คือ บัญชีบัตรเลือกตั้งมีรูปแบบไม่ชัดเจน ทำให้เกิดการลงคะแนนผิดพลาด กับปัญหาการฉีกบัตรเลือกตั้ง ซึ่งทำให้เกิดเป็นบัตรเสียเกิดขึ้น จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เห็นว่ารูปแบบการเลือกตั้งโดยใช้บัตรเลือกตั้งที่ใช้อยู่มีปัญหาเกิดขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งทางภาครัฐได้มีมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดด้วยการเว้นระยะห่างทางสังคม และประชาชนทุกคนจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่เพื่อช่วยกันลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเกิดขึ้นในครั้งถัดมานั้น หากว่าใช้การเลือกตั้งโดยใช้บัตรเลือกตั้ง อาจทำให้ประชาชนต้องมารวมกลุ่มกันที่หน่วยการเลือกตั้งและอาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดหรืออาจเกิดเป็นครีเดเตอร์หน่วยการเลือกตั้งเกิดขึ้นได้

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการคำนวณคะแนนเสียงการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 91 กำหนดให้นำคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตการเลือกตั้งมาคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปรากฏว่า เมื่อนำเอาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่คำนวณได้ตามมาตรา 91 มารวมกันทั้งหมดแล้วมีจำนวน 175,192.1 ซึ่งเกินกว่าจำนวน 150 คน (เกินมา 25,192.1) จึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 128(5),(6)และ(7) โดยหลังจากคำนวณออกมาแล้วจะให้นำเศษส่วนที่ได้จากการคำนวณปัดออก ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดที่ได้หลังจากปัดเศษออกแล้วมีจำนวน 129 คน ทำให้มีที่ว่างอีก 21 คนโดยวิธีการจัดสรรสำหรับ 21 คนที่ว่างให้นำเศษส่วนที่ถูกตัดออกของแต่ละพรรคการเมืองมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามทฤษฎีในทางคณิตศาสตร์ที่เรียกว่าการใช้ค่าทศนิยมแบบเศษเหลือมากที่สุด (Largest remainder method) แล้วพรรคการเมืองใดมีเศษมากกว่า พรรคนั้นจะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีก 1 คน ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนครบ 21 คน เพื่อให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อครบ 150 คน ข้อสังเกตที่ได้คือ การใช้วิธีปัดเศษแล้วนำมาจัดสรรให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้มี 17 พรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตการเลือกตั้งเลย แต่ได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและมี 10 พรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงของพรรคการเมืองทั้งหมดไม่ถึง 71,123.112 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนเสียงต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน ดังนั้น วิธีการปัดเศษแบบนี้ ทำให้พรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศไม่ถึงค่าเฉลี่ยของคะแนนเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ 1 คน กล่าวคือ มีคะแนนเสียงไม่ถึง 71,123 คะแนนเสียง กลับได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จากวิธีการคำนวณคะแนนเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบจัดสรรปันส่วนผสมดังกล่าวจึงไม่สะท้อนต่อฐานของระบอบประชาธิปไตย เพราะอย่างน้อยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อควรมาจากพรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศเกิน 71,123 เสียงขึ้นไป

และไม่ควรให้ 10 พรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงไม่ถึง 71,123 คะแนนเสียง ได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเลย เพราะพรรคการเมืองดังกล่าวมีคะแนนเสียงไม่ถึงค่าเฉลี่ยของคะแนนเสียงต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงสูตรในการคำนวณเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 91 แล้ว ก็พบว่ามียุทธวิธีการคำนวณที่ซับซ้อน ซึ่งอาจทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจได้ยาก อันแสดงให้เห็นว่าสูตรการคำนวณดังกล่าวเป็นไม่ใช่กฎหมายที่เข้าถึงได้โดยง่าย ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมอีกด้วย

ปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเนื่องจากรูปแบบการคำนวณคะแนนเสียงแบบจัดสรรปันส่วนผสม เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้ประชาชนผู้ออกมาใช้สิทธิลงคะแนนได้คนละ 1 คะแนนเสียง โดยใช้บัตรเลือกตั้งเพียง 1 ใบ ซึ่งในบัตร 1 ใบนี้ใช้เป็นคะแนนเสียงทั้งแบบแบ่งเขตการเลือกตั้ง แบบบัญชีรายชื่อ และมีผลถึงการได้มาซึ่งบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งการให้ใช้บัตรใบเดียว แต่ให้เลือกตั้ง 3 อย่างนั้น ย่อมไม่อาจเป็นไปได้เสียทุกคน การถาม 3 คำถาม ก็ควรให้ประชาชนได้มีสิทธิตอบได้ทั้ง 3 คำถาม ไม่ใช่ถาม 3 คำถาม แล้วบังคับให้ตอบเพียงคำตอบเดียว เพราะในความเป็นจริง ประชาชน 1 คน อาจจะชอบผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนนี้ แต่ไม่ชอบพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนี้สังกัดอยู่ก็ได้ หรือประชาชนคนหนึ่งอาจชอบตัวบุคคลที่เป็นผู้สมัครเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ไม่ได้รู้จักคนที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลยก็ได้ เช่น ประชาชนคนหนึ่งชอบนายธนธร แต่ไม่รู้จักบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอนาคตใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้นเลย ประชาชนคนนั้นก็กาบัตรเลือกตั้งพรรคอนาคตใหม่ เช่นนี้ก็ทำให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เป็นวัยรุ่นเต็มไปหมด ดังนั้น การใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว แล้วให้เลือกตั้ง 3 อย่าง ย่อมไม่อาจตรงตามเจตนาของประชาชนที่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง อันเป็นการจำกัดสิทธิในการออกเสียงลงคะแนน

ปัญหาที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามระบบจัดสรรปันส่วนผสม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 83 วรรคหนึ่ง กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยจำนวน 500 คน ซึ่งได้แก่ สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตการเลือกตั้งจำนวน 350 คน และสมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน 150 คน ซึ่งเป็นการกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ ปี 2540 ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 100 คน และรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 125 คน การเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้มีจำนวนมากขึ้นอย่างเช่นรัฐธรรมนูญ ปี 2560 ตามระบบจัดสรรปันส่วนผสม ทำให้ไม่สะท้อนถึงฐานของระบอบประชาธิปไตยที่เคารพเสียงของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีขึ้นก็เพื่อมาแก้ไขปัญหาการนำคะแนนเสียงของประชาชนที่มาเลือกตั้งไปทิ้งเสียเปล่า ซึ่งปัญหา

ดังกล่าวนี้ก็ได้ถูกทำการแก้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี 2540 ที่กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยแล้ว

จากการค้นคว้าถึงปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งและการคำนวณคะแนนเสียงแบบจัดสรรปันส่วนผสม ผู้ศึกษาพบว่ามิข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบใช้บัตรเลือกตั้ง ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะว่า ควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ดังนี้

ข้อ 4 โดยเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีอื่น” หมายความว่ารวมถึง การออกเสียงลงคะแนนด้วยการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะใช้รูปแบบการลงคะแนนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือผ่านระบบอื่นใดทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม

ข้อ 150/1 ในกรณีที่มีการจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยการลงคะแนนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้นำข้อกำหนดในระเบียบนี้มาใช้บังคับกับการออกเสียงลงคะแนนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยการลงคะแนนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วยโดยอนุโลม

ข้อ 150/2 ในการจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยการลงคะแนนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกแบบรูปแบบในการลงคะแนนให้มีความชัดเจน เพื่อป้องกันการลงคะแนนผิดช่องของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

2. ปัญหาเกี่ยวกับการคำนวณคะแนนเสียงการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 91 วรรคหนึ่ง (1) จากเดิมที่บัญญัติว่า “(1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร (2) นำผลลัพธ์ตาม (1) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้” แก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็น “(1) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหารด้วยหาร้อยอันเป็น จำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร (2) นำผลลัพธ์ตาม (1) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้” และยกเลิกความในบทบัญญัติมาตรา 91 วรรคสอง มาตรา 92 มาตรา 93 และมาตรา 94 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในกรณีที่การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ไม่ให้นำคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรค

การเมืองเพิ่มเติม มาตรา 91/1 กำหนดว่า “พรรคการเมืองที่จะได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จะต้องมียกเว้นเสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเสียงต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเนื่องจากระบบการคำนวณคะแนนเสียงแบบจัดสรรปันส่วนผสม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 83/2 กำหนดว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตการเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ” และเพิ่มเติมมาตรา 90/1 กำหนดว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อในบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว”

4. ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามระบบจัดสรรปันส่วนผสม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 83 จากเดิมบัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้ (1) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน (2) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน” แก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็น “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้ (1) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน (2) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยคน”

เอกสารอ้างอิง

ปวิศร เลิศธรรมเทวี. **สิทธิทางรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2564.

พัฒนา เรือนใจดี. **กฎหมายว่าด้วยระบบพรรคการเมือง LAW 3052**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561.

POSTTODAY. **เปิดผลวิจัยเลือกตั้ง 24 มี.ค.!!ชี้จัดระบบจัดสรรปันส่วนผสมสร้างปัญหาสารพัด**. [Online], Available URL: <https://www.posttoday.com/politic/news/601868>, 15 ตุลาคม 2564.

Thai PBS News ข่าวไทยพีบีเอส. **เลือกตั้ง2562: รวบรวมกลุ่มล้าพูนมาฉีกบัตรเลือกตั้ง**.

[Online], Available URL: https://news.thaipbs.or.th/content/278667?fbclid=IwAR2Y4wwsk7osVHJedyg_arLOKU9k5OmdTl_IMxaqCyNm10DvDm2Mdl1oBV8, 15 ตุลาคม 2564.